

1 JUAN

Introducción

Wawe'epíkaloje na penájeka Juan wakára'aka najló marí puráka'aloji yukuna marí:

Jesucristo i'imaká eja'awá chu wakajé, weká ke kaja ri'imaká ina'uké. Pu'uwaré wala'akare chaya ritaka'á i'imaká. Ripalamane aú Tupana amaro Jesucristo ja'apiyá jema'ajeño chaje. Ra'apiyatéjena penájemina, ajopana wa'até, ja'apátaño palá richuwá Tupana puráka'alo, e'iyonaja ajopana pechu i'imari apo'ojó wani Ripuráka'alo nakú. Nemaké Jesucristo nakú: "Unká weká ke kalé ri'imaká ina'uké, marí eja'awá chu ri'imaké wakajé. Ripéchuja kalé i'imari pajluwaja ina'uké e'iyá meketánaja, e'iyonaja unká ri'imálá rinapona wa'até, weká ke kaja", ke nemájika rinaku. Nemaké kaja Tupana nakú: "Palájne'eke riká, unká la'alá pu'uwaré, ke. Marí eja'awá chu ina'uké la'añó pu'uwaré, raú wawe'epí unká Tupana keño'ótakarena kalé weká". Nemaké kaja: "Apala rijwa'atéjena, je'echú chiyájena, ka'ajná keño'ótaño we'emaká, nakaje marí eja'awá chu i'imakare wa'até. Unká paala wanapona, wala'akare aú pu'uwaré. Unká Tupana kalé keño'ótari weká, ñakele unká kaja ra'alá rinakojó pu'uwaré wala'akare. Iná pechu keja iná la'aká pu'uwaré, iná wátaka ke. Unká Tupana wajálaje weká ripachá", ke nemájika.

Nemá kaja: "Piyukeja weká i'imajeño kapichákajo liyá Tupana palamane aú, ñakele unká na penaje kalé Jesucristo taka'á ina'uké chaya i'imaká", ke napecchu i'imajika apo'ojó wani Tupana pechu liyá. Nala'aké kaja nekó we'epiño ke wani. Raú nala'aké ajopana ina'ukena mapechúruna ke najluwa, unkale napecchu i'imálá napecchu ke kaja.

Ina'uké we'epíkaloje kewákaje puráka'aloji nakojé penaje Juan lana'á marí puráka'aloji najló i'imaká. Riká yuriro kaja wajló. Ri'imá wajló riyukuna, wema'aká piyá pajlakaje puráka'aloji ja'apiyá. Rimá kaja wajló, wawítakaloje íki'ija pekowáaka penaje, wala'akáloje palá Tupana wátaka ke.

**Kajmucha^ji iná i'imakare aú matajnako
je'echú chu yukuna marí**

1 ¹Ina'uké Jesucristo i'imaká. Unká chiyó eja'awá i'imá, kaja ri'imaké. Ri'imaká marí eja'awá chu wakajé wamá ri'imaká; wema'á kaja ripura'akó; wajapa kaja rinaku wayáthe'ela aú i'imaká. Riká penájemi a'arí inajlo kajmucha^ji iná i'imakáloje matajnako je'echú chu raú. ²Pu'uwaká ri'imaká wajló aú wamá ri'imaká, ñakele we'emá riyukuna ajopánajlo. Unká tajnákajo penaje kalé riká wemá nakú. Tupana wa'até ri'imá i'imaká, eyá pu'uwaká ri'imaká marí eja'awá chu. ³Riká wamákare yukuna we'emá ijlo, eyá Ripuráka'alo, rimakare nakú wajló, wa'apata kaja ijlo, ipechu i'imakáloje rinaku wapechu i'imaká rinaku ke kaja. Tupana pechu chuwá wapechu; Ri'irí Jesucristo pechu chuwá kaja wapechu, raú pajluwa japi keja weká pajwa'atéchaka. Ñaké kaja ipechu i'imakáloje penaje we'emá riyukuna ijlo. ⁴Riyukuna walana'a ijlo, ipechu i'imakáloje rinaku pu'ují wajwa'até.

⁵Tupana yukuna, Jesucristo i'imakare wajló i'imaká, wa'apata kaja ijlo. Riká kemari Tupana nakú: "Unká méñ'ojo kalajeruni i'imalá mejáma'atani wa'até pajñakani. Ñaké kaja Tupana, palá la'ajerí riká, ñakele unká riwe'epila pu'uwaré la'akaná". ⁶Apala wemá ka'ajná wanakuwá: "Tupana Pechu chuwá wapechu", ke. E'iyonaja pu'uwaré la'akaná nakú ja ka'ajná weká. Ilé ke la'ajeñó we'emakachu, mapeja wapajlaka wanakuwá. ⁷Palá la'aká Tupana. Ñakele wala'aká aú palá ripalamane aú, we'emá pajluwa japi keja rijwa'até. Ñakele ripalamane aú wala'á kaja palá, rila'aká ke kaja, panakojéchaka ke wapechu i'imakale Tupana i'irí Jesucristo pechu wa'até. Riká taka'arí a'awaná apiyákakanami nakojé wachaya i'imaká. Riwakajé kajrú rira i'ijnaká itapuwa aphumi chiyá i'imaká. Ilé ke rita'aká wapumí chojé, pu'uwaré wala'akare pachá, ripalamane wayuríkoloje unká japi la'aláno pu'uwaré ke Tupánajlo.

⁸Apala pimá ka'ajná pinakuwá: "Unká nula'alá pu'uwaré", ke, pipecu i'imakale: "Kewaka numakare nunakuwá". E'iyonaja unká kewaka kalé riká, Tupana kemakale piyukeja ina'ukena nakú: "Pu'uwaré la'ajeñó waja neká", ke. ⁹Pimakachu pinakuwá: "Kewaka pu'uwaré la'ajerí nuká, Tupana kemaká nunaku ke", e riwe'epeje pimu'ují. Ramajo pichaje pu'uwaré pila'akare liyá, raú pi'imajé unká japi la'alá pu'uwaré ke rijló. ¹⁰Pimá kaja ka'ajná pinakuwá: "Unká nula'alá pu'uwaré", ke. Ilé ke pimaká pinakuwá

aú, pila'á Tupana pajlákachi ke pijluwa, unkale pema'alá Ripuráka'alo ja'apiyá, Ripuráka'alo kemakale piyukeja ina'ukena nakú: "Pu'uwaré la'ajeñó waja neká", ke.

Wachaya pura'ajero Jesucristo

2 ¹Nulakena, nulana'á ijlo marí, unkale nuwátala ila'aká pu'uwaré. E'iyonaja iná la'akachu pu'uwaré, Jesucristo pura'ó iná chaya Tupana wa'até. Unká la'alá pu'uwaré riká. ²Jesucristo taka'arí wachaya i'imaká, raú Tupana amákoloe wachaje pu'uwaré wala'akare liyá. Unká wacháyaja kalé ritaka'á i'imaká; piyuke ina'uké, eja'awá chu i'imakaño, chaya wa'ató ritaka'á kaja i'imaká. ³Tupana wakára'aka ke la'ajeñó we'emakachu, wawe'epí naka riká. ⁴Apala pajluwa ka'ajná kemari rinakuwá: "Nuwe'epí naka Tupana", ke. E'iyonaja unká rila'alá riwakára'aka ke, raú iná we'epí pajlákachi riká, unká kewákaje puráka'aloji i'imalá ripechu nakú. ⁵Eyá Tupana wakára'aka ke la'ajerí wátari íki'ija riká, ajopana ina'ukena wa'até, raú iná we'epí Tupana pechu chuwá kaja ripechu. ⁶Apú ka'ajná kemari rinakuwá: "Tupana pechu chuwá nupechu", ke. Pu'uwaré rila'akachu palá, Jesucristo la'aká i'imaká ke kaja, raú iná we'epí kewaka rimaká rinakuwá.

⁷Nojena, íki'ija nuwátakarena, nulana'á ijlo mékeka Jesucristo wakára'aka weká, wawátakaloje íki'ija pekowáaka yukuna. Unká meyáleje kalé rimá rinaku, kaja júpimi eyá, jema'á mékeka riwakára'aka wawátakaloje íki'ija pekowáaka yukuna. ⁸Nakeñó'oká Jesucristo yukuna i'imakana ijlo wakajé, ne'emá ijlo riyukuna i'imaká. Riwakára'a weká, wawátakaloje íki'ija pekowáaka. Meyáleje keja wajló riyukuna, Jesucristo wátakale weká íki'ija. Ñaké kaja wawátaka íki'ija pekowáaka. Ilé kaje aú iyurí pu'uwaré la'akaná iliyó; chuwa, kaja palá la'akanaja iwé'epí itukumó. Kalajeruni kapichako mejáma'atani aú, ke kaja riká ijlo.

⁹Apala pimá kaja pinakuwá: "Unká nula'alá pu'uwaré", ke. E'iyonaja ka'ajná chapú pipechu pejena, ajopana Jesucristo ja'apiyá jema'ajeñó nakú. Ilé ke pipechu i'imaká aú, iná we'epí re jo'ó kaja jo'ó pu'uwaré la'ajerí piká. ¹⁰Palá la'ajerí iná, iná wátakachu íki'ija iná ejena. Raú unká iná ja'aló pu'uwaré la'akaná ejo. ¹¹Chapú péchuri rejena nakú, re jo'ó kaja jo'ó pu'uwaré la'ajerí riká. Kalajeruwaka ja'apákaño, unká we'epila méño'ojoka ne'ejnaká, ke kaja riká.

¹²Iká yuwanajlo nulana'á marí puráka'aloji:

Kaja Tupana amákarona chaje iká, pu'uwaré ila'akare liyá.

Palá Jesucristo la'aká iká raú, ripalamane ramó ichaje.

- 13** Yuwaná chi'inajlo wa'ató nulana'á kaja marí,
iwe'epíkale naka Jesucristo.
Eja'awá keño'okó wakajé, kaja re ri'imaké.
Walijímakanajlo, ináyanajlo wa'ató, nulana'á kaja marí,
unkale jema'alá Jiñá Chi'inárikana ja'apiyá.
- 14** Nuwakára'a kaja yuwanajlo marí puráka'aloji,
wara'apá Tupana wa'atéjena kaja ne'emakale.
Nuwakára'a kaja yuwaná chi'inajlo marí,
nawe'epíkale Jesucristo nakojé.
Kaja ri'imaké, eja'awá keño'okó piyá.
Nuwakára'a kaja marí walijímakanajlo, ináyanajlo wa'até,
kaphí péchuruna ne'emakale.
Napechu nakuja Tupana puráka'alo,
raú unká meke la'ajé nema'alá Jiñá Chi'inárikana ja'apiyá.

15 Iwátaniña pu'uwaré la'akaná, ila'aká piyá unká jema'alaño
Tupana ja'apiyá la'aká ke kaja marí eja'awá chu. Iná wátakachu
ñaké la'akana, unká iná wátala Tupana. **16** Unká riwakára'ala
ina'uké la'aká ke'iypá nakaje napechu keja. Le'ejepelaji kaje
amaro najló. Riká a'arí name'é rijluwa, nawátakaloje richaje,
richaje ke, piyukeja nakaje najluwa. Nanane aú nala'á nekó
chá'atajeño ke wani. Kajrú ina'ukena, marí eja'awá chu i'imakaño,
la'aká ñaké; unká Tupana liyaje kalé ilé ke la'akana. **17** Kaja
eja'awá keño'ó kapichákajo, piyuke nakaje ina'uké wátakare
najluwa wa'até. Tupana wátaka ke la'akaño, nekaja kalé i'imajeño
makapichako je'echú chu.

**Iná we'epíkaloje kewákaje yukuna,
pajlakaje yukuna liyá penaje marí**

18 Nuwátakarena, yewicha eja'awá iphaka kaja penaje rená
chojé. Kaja jema'á nemaká i'imaká: "Pajluwaja, chapú wani
péchuri Jesucristo nakú ri'imajika, iphájeri majó". Kaja riphá rená
chojé; chuwa re cha'apá ina'ukena, chapú péchuruna Jesucristo
nakú. Ilé kaje aú wawé'epí yewíchaja eja'awá iphaka kaja
penaje rená chojé. **19** Chapú péchuruna Jesucristo nakú i'imaño
wanakiyana wa'até i'imaká. Kaja na'apáñaa we'emaká, unkale
wapechu ke kalé napechu i'imakale. Wapechu ke kaja napechu
i'imakela, unká nayurílajla weká. Na'apá waliyá i'imaká, raú
wawé'epí mékajenaka neká, unká wapechu ke kalé péchuruna
ne'emaká.

20 Jesucristo, unká we'epila pu'uwaré la'akaná, a'arí ijlo Tupana
Pechu, raú iwe'epí kewákaje puráka'aloji nakojé. **21** Nuwakára'a

ijló marí puráka'aloji, iwe'epíkale kewákaje puráka'aloji nakojé. Unká nulana'ala ijlo riká, iwe'epíkaloje rinakojé penaje, kaja iwe'epí rinakojé, ñakele iwe'epí unká pajlakaje i'imálá kewákaje puráka'aloji e'iyá.

22 Marí kaje aú iná we'epí mékajeka pajlákachi, kemari Jesucristo nakú: "Unká Tupana kalé wakára'ari rila'aká rijápaka'ala marí eja'awá chu i'imaká". Ilé ke rimaká aú iná we'epí pajlákachi riká. Chapú péchuri kaja riká Jesucristo nakú, unkale riwátala Tupana, Rí'irí wa'até. **23** Ne'iyajena kemaño Jesucristo nakú: "Unká Tupana wakára'akare kalé riká". Ilé ke nemakachu rinaku, iná we'epí unká Tupana wa'atéjena kalé neká. Eyá kemaño rinaku: "Tupana wakára'ari rila'aká nakaje marí eja'awá chu i'imaká", raú iná we'epí Tupana wa'atéjena neká. **24** Ñaké i'imakale, a'á inakojo Tupana puráka'alo, a'aká rinakojó i'imaká, ikeño'oká ra'apiyá jema'akana wakajé eyá, ke kaja. Raú iká i'imajeño ñakeja wani pajluwa japi ke ja Tupana wa'até, eyá ñaké kaja Rí'irí wa'até. **25** Jesucristo a'arí wajló kajmuchaaji, we'emakáloje matajnako je'echú chu raú. Rimaká wanaku i'imaká ke, ke ra'ajika wajló riká.

26 Marí ke nulana'aká ijlo, jema'aká piyá ijwa'até pajlákaño ja'apiyá. **27** Jesucristo a'arí ra'apiyá jema'ajéñolo Ripechu. Riká jewíña'atari iká piyukeja kewákaje puráka'aloji nakú. Iyuró ñakeja Ripechu ja'apiyá; rewíña'ataka iká ke ila'á piyukeja nakaje palá.

28 Nulakena, ipechu i'imá Jesucristo pechu chuwá, raú ipechu i'imajé kaphí majó riphájika wakajé; unká kaja apáñ'a'alajo ripiyá riwakajé. **29** Kaja iwe'epí rila'aká piyukeja nakaje palá. Ñaké kaja la'akaño, Tupana yaní neká. Kaja iwe'epí rinakojé.

3 ¹Kaja iwe'epí meke íki'ika wara'apá Tupana wátaka weká. **Íki'i**ja wani riwátaka weká, raú rimá wanaku: "Nuyani neká", ke. Riyani jo'ó weká. Unká jema'alaño Tupana ja'apiyá, unká we'epílaño riyánika weká; unká kaja nawe'epila rinakojé. **2** Nojena, íki'i ja nuwátakarena, kaja Tupana yaní weká. Unká jo'ó wawe'epila palá mékeka we'emajika; wawe'epí Jesucristo iphájika majó wakajé, riká ke kaja we'emajika. Riwakajé wamaje mékaje wánika riká. **3** Wátano ñaké i'imakana, ka'añó nanakiyó chapú kaje napecchu nakú i'imakare, napecchu i'imakáloje palá, Jesucristo pechu i'imaká ke kaja penaje.

4 La'arí pu'uwaré, unká Tupana ja'apiyá jema'ajeri kalé riká. Unká la'ala Tupana wakára'aka ke, pu'uwaré la'ajerí riká. **5** Kaja iwe'epí Jesucristo iphaka majó marí eja'awá nakojé i'imaká, rila'akáloje weká unká japi la'alaño pu'uwaré ke Tupánajlo. Unká wani Jesucristo we'epila pu'uwaré la'akaná; unká wani chapú

kaje i'imalá ripecchu nakú. ⁶ I'imari pajluwa japi keja Jesucristo wa'até, unká i'imalá pu'uwaré la'akaná nakú. Eyá pu'uwaré la'ajerí, unká Jesucristo wa'ateje kalé riká, unká kaja riwe'epila naka riká. ⁷ Íki'ija nuwátakarena, jema'aniña pajlákachina ja'apiyá. Palá la'ajeño la'añó palá, palá péchuruna ne'emakale. Jesucristo pechu ke kaja napecchu i'imakale, nala'a palá. ⁸ Eyá i'imari pu'uwaré la'akaná nakuja, Jiñá Chi'inárikana wa'ateje riká. Jiñá Chi'inárikana keño'orí pu'uwaré la'akaná rikeño'oká i'imakaje eyá. Eyá Tupana i'irí iphari majó i'imaká, rikapichátakaloje riliyá rijápaka'ala penaje.

⁹ Iná i'imakachu Tupana wa'ateje, unká iná i'imalá pu'uwaré la'akaná nakú. Tupana Pechu i'imakale iná e'iyá, unká méño'ojo rijwa'atéjena i'imalá pu'uwaré la'akaná nakú. ¹⁰ Palá iná we'epika mékajenaka Tupana wa'atéjena, eyá mékajenaka Jiñá Chi'inárikana wa'atéjena. Unká la'alaño palá, unká kaja wátalaño íki'ija ajopana ina'ukena, unká Tupana wa'atéjena kalé neká.

Íki'ija wawátakaloje pekowáaka penaje yukuna marí

¹¹ Ikeño'oká Jesucristo yukuna jema'akana i'imaká wakajé, nemá ijlo i'imaká: "Iwata íki'ija pekowáaka", ke. ¹² Wala'aniña Caín michú la'aká i'imaká ke. Jiñá Chi'inárikana wa'ateje ri'imakale, rinó re'ewé michú i'imaká. Marí kaje jimaje rinó ri'imaká: Pu'uwaré la'ajerí Caín michú i'imaká, eyá re'ewé michú i'imari palá la'ajerí. Nakaje rila'akare i'imari palani Tupánajlo, raú Caín amari chapú re'ewé, rinókaloje riká penaje.

¹³ Nojena, unká jema'alaño Tupana ja'apiyá pechu i'imajika ee chapú inaku, ipecchu i'maniña: "¿Naje ilé ke napecchu wanaku?", ke. ¹⁴ Kaja we'emaó kapichákajo chiyá, we'emakáloje matajnako penaje. Wawe'epí ñaké riká wajló, wawátakale íki'ija wejena, ajopana Jesucristo ja'apiyá jema'ajeño wa'até. Eyá neká unká wátalaño íki'ija ajopana, kapichájeño penájena neká. ¹⁵ Chapú péchuri rejena nakú, ina'uké nójeri ke riká Tupánajlo. Kaja iwe'epí unká méño'ojo Tupana Pechu i'imalá ina'uké nójeri e'iyá. Unkachu Ripechu i'imalá iná e'iyá, unká iná i'imalaje matajnako je'echú chu rijwa'até. ¹⁶ Wawe'epí Jesucristo wátaka weká íki'ija, ñakelé riyurí nenókaloje riká wachaya. Palani ñaké kaja wapecchu i'imakajla wanakiyana nakú, wataka'akálojejla nachaya penaje. ¹⁷ Re ka'ajná wajló ño'ope nakaje, we'emakáloje palá raú penaje. Eyá re ka'ajná apú wanakiyana, kamu'ují wani la'aká. E'yonaja unká ka'ajná wawe'epila rimu'ují; unká ka'ajná wa'alá rijló nakaje rila'akare nakú kamu'ují. Unkachu wa'alá ilé kajena ñathé, iná we'epí unká

Tupana Pechu ja'apiyá kalé weká; Ripecchu aú iná wata íki'ijsa ajopana. ¹⁸ Íki'ijsa nuwátakarena, unká paala mapeja wemaká wanakiyana nakú: “Íki'ijsa wawátaka neká”, ke. Palá nanaku la'akana aú iná we'epí íki'ijsa iná wátaka neká.

¹⁹ Wawe'epí Tupana wa'atéjena weká, íki'ijsa wawátakachu wanakiyana. Ilé ke ri'imakale wajló, unká wawó la'aló Tupana jimaje. ²⁰ Apala iná pechu: “Unká paala ka'ajná nula'aká”, ke. E'iyonaja Tupana chá'atari wapecchu, riwe'epíkale piyukeja nakaje iná pechu nakú i'imakare. ²¹ Íki'ijsa nuwátakarena, wemakachu pu'uwaré wala'akare nakú Tupánajlo, rimaká rinaku ke kaja, e kaphí wapecchu i'imajika rijwa'até pura'akano nakú. ²² Riká a'ajeri wajló piyuke nakaje wakejá'ajikare riliyá, wala'akale piyuke nakaje ri'imakáloje palá rinaku penaje. ²³ Riká wakára'ari wapecchu i'imaká kaphí Ri'irí Jesucristo chojé; riwakára'a kaja wawátaka íki'ijsa pekowáaka. ²⁴ Tupana pechu ke ra'apiyá jema'ajeño pechu, rejenowaja wapecchu, Ripecchu i'imakale we'iyá. Ripecchu ra'akare wajló aú wawe'epí ñaké riká.

4 ¹Nojena, íki'ijsa nuwátakarena, jema'aniña piyuke ina'uké ja'apiyá kemaño nanakuwá: “Tupana ja'apiyá ke wa'apátaka ijlo ripuráka'alo”, ke. Paineko i'imá nako'oná, raú iwe'epíkaloje mékajenaka neká. Re ka'ajná Tupana Pechu ne'iyá, unká ka'ajná. Re kajrú ina'ukena kemaño mapeja nakuwá: “Tupana ja'apiyá ke wa'apátaka ijlo Ripuráka'alo”, ke. ²Marí kaje aú iwe'epeje mékajena e'iyá kewaka Tupana Pechu: Pu'uwará nemájika Ripecchu ja'apiyá ke marí ke Jesucristo nakú: “Marí eja'awá chu ri'imaké wakajé, weká ke ri'imaká ina'uké”. Ilé ke nemaká aú, iná we'epí re ne'iyá Tupana Pechu. ³Unká kemalaño ñaké Jesucristo nakú Tupana Pechu ja'apiyá ke, unká Ripecchu i'imalá ne'iyá. Re apú péchuji ne'iyá, ñaké i'imakale, chapú napecchu Jesucristo nakú. Kaja nakaje, júpimi nemájikare nakú ijlo i'imaká, iphari rená chojé. Kaja cha re kajrú ina'ukena me'etení, chapú péchuruna Jesucristo nakú.

⁴Íki'ijsa nuwátakarena, Tupana wa'atéjena iká. Ripecchu i'imakale e'iyá, unká a'alá inakojó pajlákachina puráka'alo. ⁵Chapú péchuruna Jesucristo nakú pura'añó nakaje marí eja'awá chu i'imakare nakuja. Napecchu ke i'imakaño jema'añó na'apiyá, napecchu i'imakale chapú kaja Jesucristo nakú najwa'até. ⁶Eyá weká, Tupana wa'atéjena, ñakele we'emá riyukuna ina'ukejlo. We'epiño rinakojé, jema'añó wa'apiyá riká; eyá unká we'epílaño rinakojé, unká kaja jema'alaño wa'apiyá. Ilé kaje aú wawe'epí mékajenaka i'imaká kewákaje puráka'alojí

ja'apiyá; raú kaja wawe'epí mékajenaka i'imaká pajlakaje puráka'loji ja'apiyá.

Tupana wajwena ina'uké yukuna marí

7Nojena, íki'iya nuwátakarena, iwata íki'iya pekowáaka. Tupana Pechu ja'apiyá i'imakana aú iná wata íki'iya pekowáaka. Raú kaja iná we'epí Tupana nakojé. **8**Íki'iya Tupana wátaka ina'uké. Ñakele rila'a iná pechu palá, iná wátakaloje kaja íki'iya ajopana ina'ukena. Unká wátalaño íki'iya ajopana ina'ukena, unká kaja we'epílaño Tupana nakojé. **9**Tupana wakára'ari Ri'irí wani marí eja'awá chojé i'imaká. Pajluwaja Ri'irí. Riwakára'a ri'imaká, ra'akáloje wajló kajmucha'ji, we'emakáloje matajnako je'echú chu. Ilé kaje aú wawe'epí riwátaka weká íki'iya. **10**Unká weká kalé wátalaño íki'iya ri'imaká paineko; riká wátari we'emaká íki'iya paineko. Ñakele riwakára'a Ri'irí majó i'imaká, ritaka'akáloje wapumí chojé, pu'uaré wala'akare pachá. Jesucristo palamane aú Tupana amó wachaje, pu'uaré wala'akare liyá.

11Nojena, íki'iya nuwátakarena, íki'iya Tupana wátaka weká, ñakele palani wawátaka kaja íki'iya pekowáaka. **12**Unká na kalé amari Tupana; wawe'epí re riká wajwa'até, wawátakachu íki'iya pekowáaka. **13**Tupana a'arí wajló Ripechu, raú wawe'epí wajwa'até riká. **14**Weká amaño Ri'irí i'imaká, riká riwakára'akare majó ina'uké i'imatájeri penaje. Riyukuna we'emá ajopánajlo, ajopánajlo ke. **15**Nemaká aú Jesucristo nakú: "Tupana i'irí riká", ke, iná we'epí Tupana Pechu i'imaká ne'iyá, Tupana wa'até kaja napechu.

16Wawe'epí íki'iya Tupana wátaka weká. Wawátakachu íki'iya pekowáaka, wawe'epí kaja Ripechu chuwá wapechu.

17Naké i'imakale wawata íki'iya pekowáaka. Akijñojo Tupana kemaje wanaku, mékeka rijkló nakaje wala'akare, marí eja'awá chu we'emaká ketana i'imaká. Riwakajé unká wawó la'alajo ripiyá, wala'akale marí eja'awá chu Jesucristo la'aká i'imaká ke kaja. **18**Wawátakachu íki'iya Tupana, unká wawó la'alajo ripiyá. E'yonaja iná pechu i'imakachu rinaku: "Riwajaje ka'ajná nuká", ke, unká jo'ó wawátala riká íki'iya, riwátaka weká ke.

19Wawata íki'iya Tupana, riká wátakale íki'iya we'emaká paineko. **20**Apala pimá ka'ajná pinakuwá: "Íki'iya nuwátaka Tupana", ke. E'yonaja ka'ajná chapú piwó apú pinakiyana cha, raú iná we'epí pajlákachi piká. Iná nakiyana, iná amákarena neká. Unkachu iná wátala neká íki'iya, unká méno'yo iná wátala íki'iya Tupana, unká iná amálare. **21**Marí ke Jesucristo wakára'aka weká: "Iwata íki'iya Tupana, wa'até iwata kaja íki'iya ejena".

5 ¹Tupana a'arí Rí'irí Jesucristo we'ematájeri penaje.
Kaphí wapecchu i'imakachu richojé, Tupana yaní weká.
 Iná wátakachu íki'ija riká, iná wata kaja íki'ija riyani.
2 Wawátakachu íki'ija Tupana, eyá wala'akachu riwakára'aka
 ke, wawe'epí kaja wawátaka íki'ija riyani, ra'apiyá jema'ajeño.
3 Íki'ija iná wátakachu Tupana, iná la'á riwakára'aka ke. Nakaje
 riwakára'akare iná la'aká, unká laka'apheji kalé rila'akana.
4 Kaphí wapecchu i'imakale Tupana chojé, unká wala'alá pu'uwaré
 ajopana, unká jema'alaño ra'apiyá la'aká ke. Rijwa'atéjena
 yuriño naliyó pu'uwaré la'akaná. Unká nala'alá pu'uwaré, unká
 jema'alaño ra'apiyá la'aká ke, kaphí napecchu i'imakale Jesucristo
 chojé. Ripalamane aú ja kalé wayurí pu'uwaré la'akaná waliyó.
5 Kaphí Jesucristo chojé péchurunaja kalé we'epiño Tupana i'irí
 wani riká; ripalamane aú unká ne'emalá pu'uwaré la'akaná
 nakú.

6-7 Wawe'epí Tupana i'irí wani riká, rimakale rinaku:
 “Nu'urí”, ke. Juan el Bautista la'aká bautizar ri'imaká
 wakajé, Tupana pura'aró je'echú chiyá rinaku, rimá: “Nu'urí”.
 Naké kaja rimaká rinaku je'echú chiyá, ritaka'aká a'awaná
 apiyákakanami nakú wakajé. Kewákaje puráka'aloji nakú
 pura'ajero, Tupana Pechu, kemari ñaké. Weji kele kemaño
 rinaku ñaké. **8** Ripechu kemari rinaku: “Tupana i'irí riká”,
 ke; Tupana kemari kaja: “Nu'urí riká”, ke, nala'aká bautizar
 riká wakajé. Eyá nephaka riká a'awaná apiyákakanami nakú
 wakajé, rimá piño ñaké kaja. Panakojechaka ke napuráka'alo,
 ilé kaje aú iná we'epí Tupana i'irí Jesucristo. **9** Ina'uké i'imaño
 Jesucristo yukuna wajló i'imaká. Wema'á na'apiyá. Tupana
 i'imari kaja Rí'irí yukuna wajló. Ina'uké chaje riwe'epika
 riyukuna nakojé, ñakele richaje palaka Tupana ja'apiyá
 jema'akana. **10** Kaphí Tupana i'irí chojé péchuruna we'epiño
 kewaka rimaká Rí'irí nakú; eyá unká kaphí kalé richojé
 péchuruna la'añó Tupana pajlákachi ke najluwa, unkale
 nema'alá ra'apiyá nakaje rimakare Rí'irí nakú. **11** Tupana
 kemari wanaku i'imaká: “Nuká a'arí ina'ukejlo kajmuchaaji,
 ne'emakáloje matajnako je'echú chu raú. Nu'urí, Jesucristo ja
 kalé a'arí ijlo riká”, ke rimaká. **12** Iná i'imakachu Tupana i'irí
 palamane aú, re inajlo kajmuchaaji, iná i'imakáloje matajnako
 je'echú chu raú penaje. Unkachu iná i'imálá Rí'irí palamane
 aú, unká kaja kajmuchaaji i'imálá inajlo, raú iná i'imakáloje
 matajnako je'echú chu.

Kaja penaje Juan kemakare nakú najló i'imaká marí

13 Tupana i'irí ja'apiyá jema'ajéñojlo nulana'á marí, iwe'epíkaloje raú i'imajika matajnako je'echú chu.

14 Tupana nakojé wapechu watána'a, ra'akale wajló nakaje wakejá'akare riliyá. Palani nakaje wakejá'akare riliyá i'imakachu rijló, ra'á wajló riká. **15** Wawe'epí Tupana jema'aká wapura'akó rijwa'até; wawe'epí kaja ra'aká rinakojó nakaje wakejá'akare riliyá.

16 Apala pamá pajluwaja Jesucristo ja'apiyá jema'ajeri la'aká pu'uwaré. Ilé pu'uwaré rila'akare pachá unká rikapichálajo Tupana liyá, ripajño'otájika ee ripéchuwa, pu'uwaré rila'akare liyá Tupana ejo. Pipura'ó Tupana wa'até richaya, rema'akáloje ra'apiyá piño, ri'imakóloje raú. Apú ka'ajná la'arí pu'uwaré, pachá iná kapichó wani Tupana liyá. Unká ramálajo richaje ripachá. Ilé ke la'ajeñó chaya unká iná pura'aló rijwa'até. **17** Piyuke pu'uwaré ina'uké la'akare, unká paala Tupánajlo riká. Re nakaje unká riwátalare iná la'aká, e'iyonaja unká iná taka'alá ripachá.

18 Wawe'epí Tupana i'imakachu wara'apá, weká ra'apiyá jema'ajeño unká i'imalaño pu'uwaré la'akaná nakú, júpimi we'emajika ke. Tupana i'irí mejñátakale weká Jiñá Chi'inárikana liyá aú, unká we'emalaje pu'uwaré la'akaná nakú.

19 Wawe'epí Tupana wa'atéjena weká, eyá unká jema'alaño ra'apiyá, Jiñá Chi'inárikana wa'atéjena. **20** Wawe'epí Tupana i'irí iphaka majó i'imaká. Rikaja kalé la'arí wapechu palá, wawe'epíkaloje Tupana nakojé raú. Wachi'inárikana jo'ó riká, Jesucristo; matajnako ri'imajika, kajmuchaji minárikana kaja riká. **21** Íki'iija nuwátakarena, ipechu i'imaniña apú nakú ka'ajná, nakaje jenami nakú ka'ajná: "Wachi'inárikana riká", ke.

Kaja.